

อัตลักษณ์ ชาตินิยม การก่อร่างสร้างสาธารณรัฐเติร์กแบบโลกวิสัย
: วิเคราะห์กรณีศึกษาของมูस्ताฟา เคมาล อตาเติร์ก

FOUNDATION OF THE REPUBLIC OF TURKEY TOWARD IDENTITY, NATIONALISM AND
SECULARISM : ANALYTICAL CASE STUDY OF MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

บรรพต ตันธีรวงศ์¹ พระมหาศุภวัฒน์ บุญทอง และ พระครูใบฎีกาธีรยุทธ ภูโคกหวาย

Banpot Thontiravong¹, Phramaha Supwat Boonthong

and Phrakhrubaideeka Teerayut PhuKhokWai

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

banpot.th@gmail.com¹

Received 3 October 2021; Revised 15 March 2022; Accepted 29 April 2022

บทคัดย่อ

ในการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ของชาติให้เป็นแบบฉบับของตนเองสำเร็จได้อย่างไร บทความวิชาการชิ้นนี้ต้องการวิเคราะห์ชุดความคิดและปฏิบัติการสร้างรัฐชาติแบบใหม่ของมูस्ताฟา เคมาล อตาเติร์ก ที่เกี่ยวกับการใช้อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ภาษา และความเป็นชาตินิยมของชาวเติร์ก สร้างสาธารณรัฐเติร์กแบบโลกวิสัย การอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยแนวคิดทฤษฎีของนักคิดคนสำคัญถึงที่มาและตรรกะแนวคิดของมูस्ताฟา เคมาล และของกลุ่มต่อต้านฝ่ายอนุรักษนิยมอิสลามดั้งเดิมแบบออตโตมันอาหรับ อันส่งผลต่อความสำเร็จและความไม่จีรังยั่งยืนในระบบการเมืองและการปกครองของสาธารณรัฐเติร์กในเวลาต่อมา ผลวิเคราะห์ทำให้เข้าใจแนวคิดความแตกต่างในประเด็นชาติพันธุ์ อัตลักษณ์ วัฒนธรรมและภาษา ระหว่างชาวเติร์กมุสลิม และชาวอาหรับมุสลิม อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุดก็คือ ความขัดแย้งทางอุดมการณ์ระหว่างกลุ่มชาตินิยมแบบมูस्ताฟา เคมาลและกลุ่มอนุรักษนิยมและเคร่งครัดทางศาสนาซึ่งไม่มีที่ท้าวว่าจะบรรเทาสงบลงดังนั้น ทางเลือกทางออกน่าจะเป็นการนำอัตลักษณ์ ภาษา และวัฒนธรรม หรือแม้แต่ เรื่องชาตินิยม มาเป็นตัวกลางเชื่อมบูรณาการระหว่าง ฝ่ายโลกวิสัยนิยม กับ ฝ่ายศาสนานิยม จะเป็นทางออกที่ดีที่สุดในการนำความสงบสุขและการพัฒนาของสาธารณรัฐเติร์ก

คำสำคัญ : อัตลักษณ์; ชาตินิยม; โลกวิสัย

Abstract

How to establish the identity of a nation successfully, this article aims at analyzing the set of idea and operation of modern nation state building by Mustafa Kemal Atatürk, a prominent ideologist and founder of the Republic of Turkey. His ideology is employed to describe the building of the Republic of Turkey as a secular state as well as Turkish nationalism with a focus on identity, culture and language. This article offers analysis on path and factors led to successful nation building as well as resistance by the old Ottoman-Arab conservatives

that impact on the success and instability within political and governance system of The Turkey Republic latter on.. The study analysis shows highlights differences in the concepts of ethnicity, identity, culture and languages adopted by the Turks, the Arab Muslims. However, major problem is the stand on conflict between the two ideologies are not subsided. So the alternative solutions are of bringing identity, culture, languages, as well as Nationalism and Muslim conservatives to integrate with each other in order to build peaceful and developed Turkish Nation.

Key words: Identity, Nationalism, Secular State

บทนำ

สาธารณรัฐตุรกีในอดีต เป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิออตโตมันซึ่งจัดว่าเป็นชาติมหาอำนาจของโลก (Thai Ministry of Foreign Affairs, 2013) จักรวรรดิออตโตมันเจริญรุ่งเรืองอยู่ในช่วงประมาณ ค.ศ. 1299 – 1923 โดยมีอาณาเขตครอบคลุมรัฐในพื้นที่คาบสมุทรบอลข่านคือตุรกี พื้นที่รอบชายฝั่งทะเลดำคือ ซีเรีย เลบานอน อิสราเอล ปาเลสไตน์ อิรัก พื้นที่ชายฝั่งตะวันตกของซาอุดีอาระเบีย พื้นที่ชายฝั่งตะวันตกของเยเมน อียิปต์ พื้นที่ทางตอนเหนือของซูดาน ไชปรัส มอลต้า พื้นที่ชายฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียนทางตอนเหนือของลิเบีย ตูนิเซีย และพื้นที่ชายฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียนทางตอนเหนือของแอลจีเรีย ปกครองด้วยผู้นำแบบกษัตริย์ที่เรียกว่า “สุลต่าน” ผู้มีอำนาจสูงสุดสืบทอดกันมาหลายร้อยปี จักรวรรดิออตโตมันเริ่มอ่อนแอลงมากหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ระหว่างค.ศ. 1914-1918 (WanchaiTantivitthayapitak, 2015) ดินแดนและประชาชนกลุ่มใหญ่ซึ่งเดิมประกอบเป็นจักรวรรดิออตโตมัน ถูกแบ่งเป็นหลายรัฐใหม่จนพระเจ้าซาร์นิโคลัสที่ 1 แห่งรัสเซีย ,ค.ศ. 1825-1855 ให้ฉายาว่า เป็นคนป่วยแห่งยุโรป จักรวรรดิออตโตมันมสลายในปี ค.ศ. 1923

เมื่อหลังปี ค.ศ. 1881 เป็นปีที่มุสตาฟาเคมาลเกิด ในช่วงเวลานั้นเสียงเรียกร้องให้เปลี่ยนประเทศเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามแบบตะวันตกเริ่มดังขึ้นเรื่อย ๆ เพราะผู้มีการศึกษาและนายทหารส่วนหนึ่งตระหนักว่า ระบอบการปกครองแบบสุลต่านที่รวบอำนาจไว้แต่ผู้เดียว มีแต่จะทำให้ประเทศอ่อนแอลง สุลต่านที่ประกาศตัวเป็นเคาะลีฟะฮ์ (ประมุขของอาณาจักรอิสลามทั้งทางการเมืองและศาสนา, ผู้เขียน) ก็ได้ประพฤติปฏิบัติตามระบอบการปกครองของอิสลามอย่างแท้จริง ทำให้ดินแดนหลายแห่งค่อยๆ ถูกมหาอำนาจอื่นยึดไปทีละน้อยเป็นเหตุให้มุสตาฟา เคมาล เข้าร่วมสมาคมปณิธิชื่อ มาตุภูมิและเสรีภาพ (Mother’s Land and Peace) ที่ตั้งขึ้นมาอย่างลับๆ ต่อมาเขาเป็นที่รู้จักมากขึ้น เนื่องจากวิพากษ์วิจารณ์นโยบายของบรรดาผู้นำ

ในปีค.ศ. 1908 มุสตาฟา เคมาลกลายเป็นหนึ่งในยังเติร์ก ทำการปฏิวัติยึดอำนาจจากสุลต่านอับดุล ฮามิดที่ 2 , ค.ศ. 1876-1909 เปลี่ยนแปลงประเทศไปสู่ระบอบสาธารณรัฐ และเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 กลุ่มยังเติร์ก(กลุ่มนายทหารหนุ่มผู้ทำการยึดอำนาจ : ผู้เขียน)ได้นำประเทศเข้าสู่สงคราม โดยเลือกอยู่ฝ่ายเยอรมนี แต่มุสตาฟา เคมาล ไม่เห็นด้วย เกิดความขัดแย้งกับแกนนำยังเติร์ก เขาถูกส่งไปบัญชาการรบที่คาบสมุทรแกลลิปโพลิ(Gallipoli) ต่อด้านฝ่ายสัมพันธมิตรที่พยายามยกพลขึ้นบก เป็นสมรภูมิอันดุเดือดแห่งหนึ่งมีคนตายและบาดเจ็บหลายหมื่นคน มุสตาฟา เคมาลและกองทัพบกเติร์กสามารถผลักดันให้อังกฤษ ฝรั่งเศสต้องถอนกำลังออกจากคาบสมุทร เป็นชัยชนะครั้งใหญ่ที่สุดของทหารเติร์กและทำให้เคมาลกลายเป็นวีรบุรุษสงคราม ต่อมาเมื่อเยอรมนีแพ้สงครามในปีค.ศ. 1919 มุสตาฟา เคมาล ได้ถูกส่งตัวไปใจกลางประเทศเพื่อรักษาความสงบ แต่เขากลับไปตั้งกองกำลังต่อสู้กับฝ่ายกองทัพกรีซที่ยกกำลังมารุกรานประเทศมุสตาฟา เคมาลได้จัดตั้งสภาแห่งชาติที่เมืองอังการ่า ทำให้รัฐบาลที่กรุงอิสตันบูล ประกาศว่า เขา เป็นกบฏและปลดเขาออกจากทุกตำแหน่ง แต่มุสตา

ฟาเคมาลหาได้เกรงกลัวไม่ เขาได้ประกาศว่ารัฐบาลเป็นผู้ทรยศต่อชาติเพราะไม่ปกป้องแผ่นดินให้รอดพ้นจากการคุกคามของกรีซ ขณะที่มุสตาฟา เคมาลนำกองทัพเข้าต่อสู้กับกรีซนานนับปี สามารถขับไล่กองทัพต่างชาติออกจากประเทศเรียกศักดิ์ศรีและความภูมิใจของชาวเติร์กกลับคืนมาได้ หลังจากกลายเป็นผู้แพ้สงครามโลกครั้งที่1ทำให้แผนการของอังกฤษและฝรั่งเศสที่หมายจะครอบครองอาณาจักรออตโตมันเลิกล้มไปสงครามความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลสิ้นสุดลง เมื่อสุลต่านองค์สุดท้าย คือ เมห์เหม็ดที่ 6, (ค.ศ.1918-1922) ได้หนีออกจากประเทศในปี ค.ศ. 1922

ในปี ค.ศ. 1923(Wanchai Tantivitthayapitak, 2015)หรือเมื่อเกือบหนึ่งศตวรรษที่ผ่านมา ประเทศตุรกีได้ถือกำเนิดขึ้นหลังจากที่มุสตาฟา เคมาล อตาเติร์กซึ่งเป็นที่รู้จักในฐานะนายทหารชาวเติร์ก ผู้นำขบวนการแห่งชาติตุรกีในสงครามโลกครั้งที่ 1 ประกาศเอกราช ภายหลังสามารถเอาชนะกองทหารของฝ่ายไตรภาคี ซึ่งเป็นพันธมิตรระหว่างอังกฤษ ฝรั่งเศส และรัสเซีย นำไปสู่การปลดปล่อยประเทศและการก่อตั้งประเทศสำเร็จในที่สุด เมื่อมุสตาฟา เคมาล เมื่อได้ขึ้นครองอำนาจ ในปีค.ศ. 1923 เขาได้รวบรวมผู้คนในประเทศที่มีความขัดแย้งและอ่อนแอให้เป็นหนึ่งเดียวและเปลี่ยนชื่อเป็นสาธารณรัฐตุรกี นับเป็นจุดเริ่มต้นของการปกครองระบอบสาธารณรัฐประชาธิปไตยแบบรัฐสภาและเขาได้รับเลือกให้เป็นประธานาธิบดีคนแรก(ค.ศ. 1923) ย้ายเมืองหลวงจากอิสตันบูลมาที่อังการ่า และได้เริ่มต้นทำการปฏิรูปประเทศ ใช้แนวคิดชาตินิยมเป็นตัวนำต่อต้านหลักความเชื่อดั้งเดิม(Fundamentalism)และยึดถือหลักรัฐโลกวิสัย(Secularism)กล่าวคือ ให้รัฐและศาสนาเป็นอิสระต่อกัน ระหว่างที่ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี (ค.ศ.1923-1928) นั้น เขาได้ดำเนินการปฏิรูปประเทศในหลายด้าน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม เขาตั้งใจที่จะเปลี่ยนแปลงประเทศจากจักรวรรดิออตโตมันเดิมให้เป็นรัฐชาติสมัยใหม่ที่มีอัตลักษณ์ของตนเอง มีความเป็นชาตินิยม ไม่อิงศาสนา และเป็นประชาธิปไตย คำว่า “อตาเติร์ก” เป็นภาษาตุรกี แปลว่า “บิดาแห่งชาวเติร์ก” เป็นนามสกุลที่รัฐสภาตุรกีมอบให้มุสตาฟา เคมาล ซึ่งต่อมาเขาได้การยกย่องเป็น วีรบุรุษสงคราม นักปฏิวัติ ผู้นำและรัฐบุรุษของประเทศ ปัจจุบันสาธารณรัฐตุรกี(Republic of Turkey)มีประธานาธิบดีเป็นประมุข, มีนายกรัฐมนตรีมาจากการเลือกตั้งใช้ภาษาเตอร์กิชเป็นภาษาราชการ ประชาชนนับถืออิสลามร้อยละ 99 เป็นประเทศมุสลิมสมัยใหม่ที่มีเสรีภาพมากที่สุดมีอุดมการณ์เปิดกว้างและใกล้ชิดกับตะวันตก

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ หลักคิด และวิธีการ สร้างสาธารณรัฐตุรกีให้เป็นแบบโลกวิสัย โดยมีระเบียบวิธีการวิเคราะห์ดำเนินการดังนี้ 1.ศึกษาเอกสารประวัติศาสตร์ความเป็นมาก่อนและหลังการก่อตั้งชาติตุรกี 2.วิเคราะห์เหตุผลทางวิชาการจากเอกสารและจากนักวิชาการถึงมูลเหตุความสำเร็จ ความล้มเหลว 3. สรุปผลการเปลี่ยนแปลงเป็นรัฐโลกวิสัย

เนื้อหาและบทวิเคราะห์

1. ความสำเร็จของการนำอัตลักษณ์และชาตินิยมตุรกีสร้างรัฐชาติแบบใหม่

หากพิจารณาเป้าหมายหลักของมุสตาฟา เคมาลอตาเติร์ก คือการสถาปนาความเป็นชาติของตุรกีให้เป็นหนึ่งเดียวของประชาชนชาวตุรกี ไม่เหมือนกับอาณาจักรออตโตมันที่แตกต่างและหลากหลายทางเชื้อชาติ (Yoasaroh Yomyai, 2015)มุสตาฟา เคมาลมีเป้าหมายที่จะสร้างรัฐขนาดใหญ่ที่มีอัตลักษณ์ของตุรกี ทศนคติที่บิดเบี้ยวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์อิสลามของเขาได้ช่วยผลักดันให้ความเป็นชาตินิยมของเขาได้รับความสนใจด้วยการใช้อัตลักษณ์ของตุรกีมาเป็นจุดระดมกำลัง เขาสามารถรวบรวมอดีตนายทหารออตโตมันให้มาอยู่ได้ บังคับบัญชาของเขาได้ในการทำสงครามแห่งเอกราชของตุรกีในช่วงต้นยุค 1920s และขับไล่กองกำลังยึดครองของกรีซ อังกฤษ และฝรั่งเศส ที่ได้ล่องล่ำเข้ามาบนแผ่นดินตุรกีหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 เมื่อถึงปี ค.ศ. 1922 มุสตาฟา เคมาลสามารถปลดปล่อยชาวเติร์กจากการยึดครองของต่างชาติได้หมดสิ้น และใช้โอกาสนี้ในการ

สถาปนาสาธารณรัฐศรัทธาใหม่จากอุดมการณ์ชาตินิยมบนพื้นฐานอัตลักษณ์ ภาษา วัฒนธรรมของตนเอง รวมทั้งการเป็นรัฐโลกวิสัย

อาจกล่าวได้ว่าตรรกะแนวคิดและเป้าหมายชาตินิยมบนพื้นฐานอัตลักษณ์ของมุสตาฟาเคมาล สามารถอธิบายได้อย่างสอดคล้องกับตรรกะของนักคิดร่วมสมัยอย่างมิเชล ฟูกูต์ (Michael Foucault, ค.ศ.1926-1984) นักปรัชญาชาวฝรั่งเศสสำนักหลังสมัยใหม่นิยม (postmodernism) กล่าวคือ ความสนใจหลักของ Foucault เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกรอบแห่งอำนาจและความรู้ (power and knowledge) ที่มองว่าเมื่อพูดถึงอำนาจน่าจะมองว่าเป็นเรื่องของการโยงใยของอำนาจที่ไม่มีศูนย์กลาง แต่เป็นคล้ายตาข่าย (nets) ที่โอบล้อมความสัมพันธ์ทุกรูปแบบในสังคมมนุษย์ไว้ ส่วนความรู้นั้นได้รับการออกแบบสร้างขึ้นมาในวิธีเฉพาะกาลโดยการสร้างและพัฒนาวาทกรรมต่างๆ ในรูปแบบความคิดและตีความโลกแห่งสังคมมนุษย์ ซึ่งในที่สุดวาทกรรมเหล่านั้นจะผลิตและป้อนรูปแบบความรู้ใหม่ๆ ให้มนุษย์บางกลุ่มใช้เป็นอำนาจนำไปควบคุมมนุษย์อีกกลุ่มได้ (Juthapat Padungchevit, 2551) ตัวอย่างที่อธิบายเรื่องนี้ได้อย่างดีคืองานเขียนของ Foucault ในปี ค.ศ. 1973 ของเขาที่ชื่อ The Birth of the Clinic กล่าวถึงวาทกรรมทางด้านการแพทย์ (medical discourses) ที่สามารถสะท้อนเรื่องราวของความรู้และอำนาจ Foucault กล่าวว่า วงการแพทย์ตะวันตกที่ตั้งอยู่บนการประยุกต์วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการสังเกต รักษาคนไข้ตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 นั้น ได้พยายามสร้าง “กระบวนการทำให้เป็นสามัญ” (Normalization) ขึ้นในโลก คือ แบ่งออกคนเป็นสองค่าย เช่น คนปกติสามัญ และคนเจ็บป่วย ดังนั้น ใครก็ตามที่แสดงอาการที่ผิดไปจากสิ่งสามัญที่วงการแพทย์กำหนดเป็นปทัสถาน (norms) ไว้ก็จะนับว่าเป็นคนเจ็บป่วยต้องได้รับการรักษาพยาบาลเพื่อรับการฟื้นฟูแก้ไขจากแพทย์ นับเนื่องจากแนวคิดนี้ Foucault ได้นำเสนอแนวคิดอีกแนวคิดหนึ่งที่ควบคู่กับแนวคิดกระบวนการทำให้เป็นสามัญ คือ การสอดส่องดูแลตรวจสอบ (Surveillance) ก่อให้เกิดความรู้ใหม่และนำไปสู่การเกิดอำนาจและการควบคุมในรูปแบบใหม่ด้วยเช่นกัน Foucault กล่าวว่า ในเรื่องของการสอดส่องดูแลตรวจสอบนี้จะพบเห็นได้ทั่วไปในสังคมที่มีการสร้างอำนาจเพื่อวางกฎเกณฑ์ (disciplinary power) จะพบปรากฏการณ์เช่นนี้สังคมในวงกว้างตามที่ Foucault เรียกว่า “สังคมที่ถูกจัดระเบียบ” (disciplinary society) ในสังคมที่ว่านี้จะเต็มไปด้วยกฎระเบียบซึ่งถูกใช้เป็นอำนาจโอบล้อมห่อหุ้มคนทุกคนในสังคม (envelop) และจะเห็นได้ชัดเมื่อมีการต่อต้านขัดขืน (resistance) เกิดขึ้น อีกประการหนึ่งคือ Foucault ไม่ยอมรับแนวคิดที่เน้นว่ามีรูปแบบของความรู้ที่เป็นจริงสูงสุด ความจริงหรือความเท็จต่างๆ ที่มนุษย์มองโลกนั้นเป็นเรื่องที่ไม่สำคัญในตัวเอง สิ่งที่สำคัญ คือ การที่ความรู้ในรูปแบบใหม่ๆ ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งในหน้าประวัติศาสตร์จะเข้ามามีบทบาทในการกำหนดให้มนุษย์มองโลก ตีความโลกอย่างไรมากกว่า และเขาเน้นย้ำเรื่องที่ว่าวาทกรรมหรือแนวคิดที่โดดเด่นในยุคสมัยหนึ่งนั้นมีอิทธิพลต่อการสร้างความรู้สึคนึกคิดในการเป็นตัวเอง (senses of self) หรืออัตลักษณ์ของคนในสังคม จนเกิดรูปแบบของความรู้ใหม่ที่เชื่อมโยงกับอำนาจในสังคม (Genealogy or Genealogical Method) ขึ้น

เมื่อวิเคราะห์แนวคิดหลังสมัยใหม่นิยมผู้เขียนเห็นว่าในประเด็นความเป็นรัฐโลกวิสัยที่มุสตาฟา เคมาลต้องการนั้น มีความสอดคล้องกับแนวคิดหลังสมัยใหม่นิยม (postmodernism) ของ Foucault สำคัญ 3 ประการ คือ กรอบแห่งอำนาจและความรู้ (power and knowledge), กระบวนการทำให้เป็นสามัญ (Normalization) และสังคมมีการสร้างอำนาจเพื่อวางกฎเกณฑ์ที่เรียกว่า “สังคมที่ถูกจัดระเบียบ” (disciplinary society) สามารถนำไปอธิบายได้ว่า ระบบสุลต่านของจักรวรรดิออตโตมันก็ดี การเป็นมุสลิมแบบอาหรับก็ดี เป็นกระบวนการใช้อำนาจและความรู้ความเป็นคัมภีร์อัล-กุรอานต้นแบบ และจัดกระบวนการทำให้เป็นสามัญ เพื่อครอบงำการเมืองการปกครองและการศาสนาของประเทศอื่นที่มีสังคมที่แตกต่างทางอัตลักษณ์และวัฒนธรรมกับตน และเพื่อให้มีหลักประกันความมั่นคงของระบบก็จะจัดให้สังคมที่

ถูกครอบงำนั้นให้เป็นสังคมที่ถูกจัดระเบียบ จึงกล่าวได้ว่ามุสตาฟา เคมาล ต้องการให้สังคมและประเทศตุรกีหลุดพ้นจากพันธนาการเหล่านี้ไปสู่สังคมประเทศที่มีความเป็นอิสระและเป็นตัวของตัวเองแนวคิดชาตินิยมบนพื้นฐานอัตลักษณ์ของตุรกีจึงถูกนำมาใช้

ในประเด็นชาตินิยม มีงานเขียนและวิจัยของ ไมเคิล อาร์เทอร์ อ่าวทวิน (Michael Arthur Aung-Thwin, ค.ศ.1946-ปัจจุบัน) นักวิชาการพม่าศึกษาแนวอำนาจนิยมชนชั้นปกครอง (Suradej Chotudompanthu, 2559) ที่มีผลงานวิชาการน่าสนใจปรากฏในงานประวัติศาสตร์ของเขาที่เป็น “ความใหม่” ในกระบวนการสร้างคำอธิบาย หรือโวหารทางวิชาการแบบต่อต้านอาณานิคมให้แก่อดีตของพม่าตามมาด้วยข้อวิจารณ์ที่ว่าอ่าวทวินเป็นนักประวัติศาสตร์-โบราณคดีพม่าที่เขียนงานวิชาการเพื่อปกป้องและสร้างความชอบธรรมให้กับอำนาจของกลุ่มชนชั้นปกครองทหารในประเทศเมียนมาร์ หากแต่เมื่อมีข้อวิจารณ์เหล่านั้นก็ติดตามมาด้วยการตอบโต้และแก้ต่างของอ่าวทวินอย่างไม่ลดละ อ่าวทวินผลิตข้อเขียนและบทความวิชาการที่แสดงทัศนะทางการเมืองของตนต่อสถานการณ์การเมืองในพม่ามากขึ้น เพิ่มมิติทางการเมืองลงในบทความวิชาการด้านประวัติศาสตร์พม่าของเขา ส่งผลให้งานวิชาการของเขามีลักษณะของความเป็น “ประวัติศาสตร์และการเมือง” อย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะการวิพากษ์มรดกของลัทธิอาณานิคมในประวัติศาสตร์ของพม่า และภัยทางมรดกภูมิปัญญาตะวันตกที่มีต่อเสถียรภาพและความมีเอกภาพของสังคมพม่าร่วมสมัย โดยเขาเน้นย้ำเป็นพิเศษไปที่การเมืองการปกครองในระบอบเสรีนิยมประชาธิปไตย เขาจึงกลายเป็นนักวิชาการผู้ปกป้องและแก้ต่างให้ระบอบเผด็จการชาตินิยมของทหารพม่าโดยสมบูรณ์ในสายตาของวงการพม่าศึกษา

ผู้เขียนเห็นว่าแนวคิดของ อ่าวทวิน นักวิชาการประวัติศาสตร์การเมืองร่วมสมัยคนสำคัญชาวพม่าเชื้อสายกระเหรี่ยงท่านนี้ มีความคล้ายคลึงโดยบังเอิญกับแนวคิดอัตลักษณ์นิยมและชาตินิยมของมุสตาฟา เคมาล ที่ถูกฝ่ายตรงข้ามกล่าวหาว่าเขาเป็นเผด็จการรูปแบบใหม่(หลังจากจักรวรรดิออตโตมันและระบบสุลต่านล่มสลาย) โดยแนวคิดของ อ่าวทวินเป็นแนวสำนักแห่งชาติและผลประโยชน์ของพม่า ตลอดจนแนวเป็นนักประวัติศาสตร์ชาตินิยมพม่ามาโดยตลอด อย่างไรก็ตามท้ายสุดแนวคิดที่ตรงกันมากที่สุด คือ การแสวงหาหนทางที่สาม ที่เรียกว่า หนทางสู่การเขียนประวัติศาสตร์รัฐชาติให้เป็นประวัติศาสตร์ที่มีสิทธิในการเลือกด้วยตนเอง(Autonomous History)โดยมีคำอธิบายเพิ่มว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดชาตินิยมกับการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นสมัยใหม่นั้นการก่อตัวของความคิดและสำนึกเรื่องชาตินิยมเป็นผลผลิตที่เกิดจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองภายใต้สภาวะสมัยใหม่ และเป็นผลจากวิกฤตการณ์ทางการเมืองและภูมิปัญญา ซึ่งทำให้คนในสังคมสูญเสียการเชื่อมโยงตนเองเข้ากับอำนาจของกษัตริย์และศาสนาที่เคยถูกเชื่อกันดีลัทธิ และหันมาให้ความสำคัญแก่ความคิดเรื่องเสรีภาพและความเป็นปัจเจกชน ที่ผูกพันตัวเองเข้ากับรัฐชาติ(Kohn, Greenfeld, 1992) สำนักชาตินิยมตามทัศนะของ Kohn จึงไปกันได้กับความคิดเรื่องความเป็นเหตุผลและการมีเสรีภาพ ขณะที่ Greenfeld เน้นว่า สำนักชาตินิยมเป็นผลผลิตโดยตรงของสภาวะความขุ่นเคืองใจ (resentment) ต่อการที่กลุ่มสังคมหนึ่งๆ ถูกจำกัดบทบาทและอิทธิพลทางสังคม ก่อให้เกิดความรู้สึกไม่มั่นคงในสถานภาพของกลุ่ม และ/หรือ ความรู้สึกไม่ได้รับการให้เกียรติจากกลุ่มคนหรือชนชาติอื่น ซึ่งในที่สุดนำไปสู่ความวิตกกังวลต่ออนาคตของกลุ่ม ทำให้ชาตินิยมกลายเป็นความคิดที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วเนื่องจากตัวมันเองช่วยทำให้กลุ่มทางสังคมที่แตกกระจายสามารถร้อยรัดเข้าด้วยกัน ภายใต้การยกย่องและภาคภูมิใจร่วมกันต่อความเป็นชนชาติเดียวกัน Kohn ยังมองว่ามีความแตกต่างระหว่างชาตินิยมของชาวตะวันตกและชาวตะวันออกในแง่ที่ว่า การเคลื่อนไหวทางภูมิปัญญาและการเมืองแบบชาตินิยมของฝ่ายหลังมีลักษณะที่มุ่งไปที่การให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบเชิงวัฒนธรรม เชื้อชาติ และชาติพันธุ์ในลักษณะที่อยู่เหนือการใช้เหตุผล กล่าวได้ว่าในขณะที่ชาตินิยมของตะวันตกวางรากฐานอยู่ที่การดำรงอยู่แห่งปัจเจกชน ซึ่ง

นำไปสู่ความต้องการรูปแบบของชาติที่ตอบสนองต่อเสรีภาพของปัจเจก แต่ชาตินิยมตะวันออกกลับมีฐานอยู่ ที่การดำรงอยู่ของวัฒนธรรม ภาษา และศาสนาของกลุ่มชาติพันธุ์คนส่วนใหญ่ซึ่งต้องการสร้างชาติที่ ตอบสนองอัตลักษณ์กลุ่ม (Thanapas Dejpawuthikul., 2017)

2. การปฏิรูปภาษาตุรกีสมัยใหม่แทนที่ภาษาอาหรับและภาษาตุรกีออตโตมัน

ภาษาอาหรับมี 2 ประเภทตาม ลักษณะการใช้ภาษา คือภาษาฟุสฮะหรือภาษาอาหรับคลาสสิก เป็น ภาษาในคัมภีร์อัล-กุรอาน ชาวอาหรับยกให้เป็นภาษาหลักทางการสำหรับการสื่อสารในระดับสากล และอีก ประเภทหนึ่งคือภาษาอามหรือภาษาพูด ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันทั่วไป และมีสำเนียงแตกต่างกันออกไป ตามแต่ละภูมิภาค (Natsuda Mettaprasert, 2011)

ภาษาตุรกี(Türkçe ตีร์กเซ หรือ Türk dili ตีร์ก ดิลี) เป็นภาษากลุ่มเตอร์กิก (UCLA International Institute, Center for World Languages, 2007) เป็นภาษาที่มีผู้พูด 65-73 ล้านคนทั่วโลกซึ่งถือเป็นภาษา กลุ่มเตอร์กิกที่มีผู้พูดมากที่สุด ผู้พูดส่วนใหญ่อยู่ในตุรกี และมีกระจายอยู่ในไซปรัสบัลแกเรียกรีซและยุโรป ตะวันออกและมีผู้พูดอีกหลายสิบล้านคนที่อพยพไปอยู่ในยุโรปตะวันตกโดยเฉพาะในเยอรมันต้นกำเนิดของ ภาษาพบในเอเชียกลางซึ่งมีการเขียนครั้งแรกเมื่อประมาณ 1,200 ปีมาแล้ว

ส่วนภาษาตุรกีออตโตมันที่เคยแพร่ขยายไปทางตะวันตก อันเป็นผลมาจากการขยายตัวของจักรวรรดิออตโตมัน แต่ต่อมาในปี.ศ.1928หลังจากการสิ้นสุดของจักรวรรดิออตโตมันและหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 เมื่อมีการจัดตั้ง สาธารณรัฐตุรกีได้มีการเปลี่ยนรูปของภาษาในสมัยมุสตาฟา เคมาล อตาเติร์ก โดยการแทนที่คำยืมภาษา เปอร์เซียและภาษาอาหรับด้วยคำดั้งเดิมของภาษาตุรกีที่มีความหมายเหมือนกัน และใช้อักษรละตินแทนอักษร อาหรับ ถือเป็นการสร้างภาษาตุรกีสมัยใหม่เพื่อสร้างเอกลักษณ์ของชาติในยุคหลังจักรวรรดิออตโตมัน มีการตั้ง สมาคมภาษาตุรกีเพื่อลดการใช้คำยืมจากภาษาเปอร์เซียและภาษาอาหรับ หันมาใช้ภาษาตุรกีดั้งเดิมแทน ลักษณะเด่นของภาษาตุรกีสมัยใหม่คือมีการเปลี่ยนเสียงสระและการเชื่อมคำแบบรูปคำติดต่อกัน การเรียงคำ โดยทั่วไปเป็นแบบประธาน-กรรม-กริยา ไม่มีการแบ่งเพศของคำนามภาษาตุรกีออตโตมันจึงไม่ถือว่าเป็นบรรพ บุรุษของภาษาตุรกีสมัยใหม่

ความแตกต่างที่สำคัญของภาษาตุรกีทั้งสองแบบนี้คือการสร้างคำประกอบตามแบบไวยากรณ์ภาษา อาหรับและภาษาเปอร์เซียในภาษาแบบออตโตมัน ตัวอย่างเช่น คำว่า takdîr-i ilâhî เป็นการสร้างคำแบบภาษา เปอร์เซีย ภาษาตุรกีสมัยใหม่จะเป็น ilâhî takdîr หรือคำว่าสงคราม ภาษาตุรกีออตโตมันเป็น جنگ cenk ภาษาตุรกีสมัยใหม่จะเป็น savaş เป็นต้น

เหตุที่มุสตาฟา เคมาล อตาเติร์ก ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปภาษา นักภาษาศาสตร์ชาวฝรั่งเศสชื่อ Ferdinand de Saussure (Saussure, 1968) มีชีวิตอยู่ราวปลายศตวรรษที่ 19 ต่อดันศตวรรษที่ 20 ได้รับการ ยกย่องภายหลังว่าเป็นบิดาแห่งสัญวิทยาศาสตร์(the founder of semiotics) ได้เสนอความคิดไว้อย่างน่าสนใจ ว่า เมื่อเราพูดถึงศาสตร์ของสัญวิทยา(the science of signs)เราควรเริ่มจากมองที่ภาษา อันที่จริงภาษานั้นเป็น ระบบของสัญวิทยา(a system of signs) เพื่อใช้ถ่ายทอดความคิดต่างๆระหว่างมนุษย์ โดยที่สัญวิทยาภาษาศาสตร์ นั้นมีสององค์ประกอบที่สำคัญ คือ ส่วนที่หนึ่งได้แก่ signifier อันหมายถึงคำต่างๆ(actual word) ไม่ว่าจะอยู่ใน รูปของภาษาพูดหรือภาษาเขียน และส่วนที่สองได้แก่ signified ได้แก่ แนวคิด(concept) ที่คำต่างๆนั้นเป็น ตัวแทนแสดงความหมาย ดังนั้น กระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถสร้างความเข้าใจระหว่างคำและแนวคิดที่ คำนั้นบ่งชี้ความหมายในภาษานั้นๆ Saussureเรียกว่ากระบวนการทำให้เกิดสัญวิทยา(signification) ซึ่งแปลว่า เมื่อมนุษย์สามารถเชื่อมโยงระหว่างสององค์ประกอบดังกล่าวคือ signifier และ signified ก็จะทำให้เกิดเป็น “สัญวิทยา”หรือ sign ในที่สุด Saussure เน้นว่า เมื่อเราต้องการทำความเข้าใจในเรื่องภาษาและวัฒนธรรม

ก็ควรมองให้ออกว่าวัฒนธรรมซึ่งรวมเอาภาษาไว้ด้วยนั้น เป็นเรื่องที่เราต้องเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้าง (structure) ของสัญญาณต่างๆ ว่ามีความหมายและได้รับการตีความในสังคมนั้นๆ อย่างไร เราจะสามารถเข้าใจสัญญาณหรือ signs ได้นั้นเป็นเพราะเราสามารถ “ทำให้แตกต่างหรือแยกแยะ” (differentiate) สัญญาณตัวหนึ่งออกจากสัญญาณตัวอื่นๆ ได้ จะเห็นได้ชัดว่า กระบวนการแยกแยะดังกล่าวต้องอาศัยความเข้าใจของโครงสร้างทางสังคมและปทัสถานทางวัฒนธรรม (cultural norms) ในสังคมนั้น ภาษาจึงมีคุณอนันต์กับการสืบต่อวัฒนธรรมของเผ่าพันธุ์มนุษย์ และมีความสำคัญในแง่ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า “ภาษาที่ต่างกันคือมุมมองชีวิตที่ต่างกัน”

เหตุผลเหล่านี้ทำให้ผู้เขียนเข้าใจว่า การที่ มุสตาฟา เคมาล อตาเติร์ก มองเห็นและแยกแยะออกว่า ภาษาตุรกีดั้งเดิมและวัฒนธรรมตุรกี แตกต่างจากภาษาอาหรับและวัฒนธรรมอาหรับ หากไม่รักษาไว้ให้เป็นอัตลักษณ์ตุรกี วัฒนธรรมของเผ่าพันธุ์เติร์กก็จะพลอยสูญหายไปโดยไม่รู้ตัว ความจริงนี้ชัดเจนขึ้นเมื่อได้ศึกษาหน้าที่ของภาษาในข้อที่ว่า ภาษาเกี่ยวข้องกับการสงวนรักษาประวัติศาสตร์ เพราะภาษาทำหน้าที่ในการช่วยบันทึกความจริงที่ปรากฏในหน้าประวัติศาสตร์ของชาติหนึ่งๆ ซึ่งจะเห็นได้จากบันทึกหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการบันทึกประวัติศาสตร์ การสำรวจภูมิศาสตร์ รายงานทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องแสดงลักษณะเด่นของภาษา เพราะหลักฐานเหล่านี้กลายเป็นความรู้พื้นฐานถ่ายทอดไปสู่รุ่นต่อไป ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ก่อนที่จะนำไปพัฒนาสังคมและทำให้วัฒนธรรมสามารถถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งอันเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างและทำนุบำรุงรักษาวัฒนธรรมของชาติหนึ่งๆมิให้สูญสลายได้ จากประวัติศาสตร์ของพวก Basques หรือกลุ่มชนที่อาศัยทางตอนเหนือของสเปนในช่วงปี ค.ศ.1937- กลางปี ค.ศ.1950 รัฐบาลสเปนพยายามที่จะทำลายวัฒนธรรมของพวก Basques ด้วยการออกกฎหมายในการห้ามใช้ภาษาของพวก Basques ห้ามสอนภาษา Basques ในโรงเรียน หรือในที่สาธารณะ หนังสือต่างๆถูกเผา เอกสารทางราชการถูกเปลี่ยนเป็นภาษาสเปน และรอยจารึกที่อยู่บนตึกและบนหลุมศพที่ใช้ภาษาดั้งเดิมของชาว Basques นั้นถูกลบออกทั้งสิ้น และนี่เป็นตัวอย่างที่ดีว่าเมื่อภาษาถูกทำลายลงในลักษณะใดลักษณะหนึ่งแล้ววัฒนธรรมของชาตินั้นๆ ย่อมเสื่อมสลายลงด้วย

ผู้เขียนมองว่ามุสตาฟา เคมาล อตาเติร์ก อาจกังวลในข้อนี้ โดยมีได้แสดงออกเป็นเหตุผลในนโยบายปฏิรูปประเทศตุรกีของเขา แต่เขาตระหนักดีว่าภาษาคือหัวใจสำคัญของวัฒนธรรม เนื่องจากเห็นได้ชัดว่า นอกจากภาษาจะมีอิทธิพลในการรักษาความเป็นชาติและยังมีความสำคัญต่อชนในชาติที่มีชนบทนิยมเดียวกัน เป็นสัญลักษณ์หลักของวัฒนธรรมอันเป็นจุดศูนย์รวมของอัตลักษณ์ชาตินั้นด้วย

1. การทำให้ตุรกีเป็นรัฐโลกวิสัย

การปฏิวัติตุรกีในช่วงต้นยุคปี ค.ศ.1900s เป็นหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสังคมที่ยิ่งใหญ่มากที่สุดในประวัติศาสตร์อิสลาม (Yoasaroh Yomyai, 2015) ในช่วงเวลาสั้นๆไม่กี่ปี อาณาจักรออตโตมันถูกดึงลงมาจากภายในแนวเส้นของประวัติศาสตร์อิสลามและพัฒนาไปสู่การเป็นชาติโลกวิสัย (secular state) ที่รู้จักกันในนามสาธารณรัฐตุรกี ผลพวงจากการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ยังคงรู้สึกได้ในทั่วโลกมุสลิมจนถึงปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในตุรกีที่แบ่งขั้วและแยกส่วนทางอุดมการณ์การเปลี่ยนแปลงในสังคมตุรกีครั้งใหญ่นี้เกิดขึ้นในช่วงปี 1920 – 1930 ผู้นำการเปลี่ยนแปลงคือมุสตาฟา เคมาล อตาเติร์ก นำการเมืองการปกครองของประเทศไปเป็นรัฐโลกวิสัยยุคใหม่ ที่ศาสนาอิสลามต้องเป็นฝ่ายตามหลังการเมืองการปกครองของสาธารณรัฐแห่งนี้มุสตาฟา เคมาลได้แบ่งแยกอำนาจการปกครองทางศาสนาออกจากอำนาจทางการเมืองซึ่งฝังรากลึกในหมู่ชนชั้นปกครองมายาวนาน และสิ่งที่สำคัญยิ่งคือ ความเท่าเทียม ก่อนหน้านั้นผู้หญิงไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การศึกษาน้อย มุสตาฟา เคมาลได้ประกาศให้ผู้หญิงมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ลงสมัคร

รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ และสนับสนุนให้ผู้หญิงได้ศึกษาในระดับสูงและให้ครอบครัวมีผัวเดียวเมียเดียว มุสตาฟา เคมาล ประกาศยกเลิกข้อบังคับในการแต่งกายมุสลิม ผู้ชายไม่ต้องสวมหมวกหรือโพกหัวผู้หญิงก็ไม่จำเป็นต้องปิดบังใบหน้าหรือสวมคลุมชุดดำแน่นอนว่า การปฏิรูปได้รับการต่อต้านจากฝ่ายมุสลิมสายอนุรักษ์อย่างมากแต่มุสตาฟา เคมาลก็ฟันฝ่าได้สำเร็จ ด้วยการใช้อำนาจเป็นเครื่องมือในการออกกฎหมาย

อย่างไรก็ตามการแบ่งแยกอำนาจการปกครองทางศาสนาออกจากอำนาจทางการเมืองของมุสตาฟา เคมาล สอดคล้องกับแนวคิดของซียา โกคัลป์ นักปรัชญาสมัยฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมชาวตุรกี (อิมรอน มะลูลิม และคณะ, 2550) ผู้ซึ่งได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับศาสนาและการปกครองแบบใหม่ สองแนวคิดคือ แนวคิดแรก วิทยาศาสตร์และวัตถุนิยม ของ ตะฮ์ซิน โฮกา แนวคิดประการต่อมา คือ สิทธิตามธรรมชาติและสัญญาประชาคม โดย นามิก เคมาล ซึ่งมีอิทธิพลมากต่อชาวตุรกี โดยซียา โกคัลป์ กล่าวว่าแก่นแท้ของศาสนาอิสลามคือนับถือพระเจ้าพระองค์เดียว แบบเทวนิยม เหมือนศาสนาคริสต์ในอังกฤษและฝรั่งเศส แต่ในศตวรรษที่ 18 เกิดความคิดที่ว่า ศาสนาเป็นความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างพระเจ้ากับปัจเจกชนโดยไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตส่วนรวมของมนุษย์ หมายความว่า มนุษย์มีเสรีภาพในสายใยแห่งชีวิตให้เป็นไปตามสติปัญญาโดยรวมของเขาได้ หรือสามารถจัดการกับเรื่องต่างๆของเขายังมีความพอใจในลักษณะประชาธิปไตยโดยไม่มีอำนาจทางศาสนามายุ่งเกี่ยว เป็นการปฏิเสธความเข้าใจแบบเก่าๆที่มุสลิมเคยถือมาทุกอย่างก้าวชีวิต

2. การใช้อัตลักษณ์และชาตินิยมตุรกี ล้มล้างระบบสุลต่าน เคาะลีฟะฮ์

มุสตาฟา เคมาลอตาเติร์ก มีเป้าหมายที่จะสร้างรัฐขนาดใหญ่ที่มีอัตลักษณ์ของตุรกี(Turkish Embassy Website, 2018) ในคำพูดของเคมาเอง เขากล่าวถึงความสำคัญของอัตลักษณ์ของตุรกี และความไม่สำคัญของอิสลามแบบอาหรับที่เขา มองว่า แม้แต่ก่อนที่จะมีการยอมรับศาสนาอิสลามของชาวอาหรับ ชาวเติร์กก็เป็นชนชาติที่ยิ่งใหญ่ หลังการยอมรับศาสนาอิสลามของชาวอาหรับ ศาสนานี้ไม่ได้ส่งผลในการประสานชาวอาหรับชาวเปอร์เซีย และชาวอียิปต์กับชาวเติร์กเพื่อประกอบขึ้นเป็นชาติเลย แต่กลับปลดปล่อยแก่นสารสำคัญของชาติเติร์กออกไป เพราะจุดประสงค์ของศาสนาอิสลามของชาวอาหรับต่อทุกประชาชาติก็คือ เพื่อตั้งไปสู่การเมืองแห่งชาติของชาวอาหรับทัศนคติที่บิดเบี้ยวนี้ช่วยผลักดันให้ความเป็นชาตินิยมของมุสตาฟา เคมาลได้รับความสนใจ มาเป็นจุดระดมในการสร้างรัฐชาติตุรกีใหม่และที่สำคัญคือการลบล้างระบอบสุลต่านและเคาะลีฟะฮ์ที่อำนาจศาสนาอยู่เหนือการเมืองให้หมดสิ้น แม้ผู้คนส่วนใหญ่ตอนนั้นต้องการให้สุลต่านอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญเหมือนกษัตริย์อังกฤษ แต่มุสตาฟา เคมาลเชื่อว่าระบอบการปกครองที่ดีที่สุดคือ สาธารณรัฐประชาธิปไตย มีประธานาธิบดีเป็นประมุขเพราะระบอบสุลต่านทำร้ายประเทศบอบช้ำมานาน และยังทรยศต่อชาติไม่ยอมสู้รบกับกรีซที่มายึดครองประเทศ และเขาประเมินว่า คนตุรกีส่วนใหญ่การศึกษาไม่สูง ความจงรักภักดีต่อระบอบสุลต่านยังมีมากอาจได้รับความนิยมจะกลับคืนมา เขาจึงได้เสนอญัตติเข้าสู่สภาให้ล้มเลิกระบอบสุลต่านจนสำเร็จ

การปฏิรูปได้รับการต่อต้านจากฝ่ายมุสลิมสายอนุรักษ์เป็นอย่างมากโดยวิพากษ์วิจารณ์ว่า แม้มุสตาฟา เคมาลประกาศว่าจะนำประเทศให้ทันสมัย เดินตามประเทศตะวันตกด้วยการปกครองแบบประชาธิปไตยแต่ในข้อเท็จจริงเขาเป็นเผด็จการ พรรคของเขาไม่มีคู่แข่งเป็นรัฐบาลตลอด รัฐบาลและรัฐสภาตกอยู่ภายใต้การควบคุมของเขาโดยสิ้นเชิง ประชาชนไม่ได้มีสิทธิเสรีภาพอย่างแท้จริงแต่ทว่าเกือบร้อยปีผ่านมา เขายังได้รับการยกย่องเป็น บิดาแห่งประชาชนชาวเติร์กไม่เปลี่ยนแปลง อีกทั้งปัจจุบันสาธารณรัฐตุรกี(Turkish Embassy website,2018)ประธานาธิบดีหรือ Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanıในภาษาตุรกีถือเป็นประมุขแห่งรัฐและหัวหน้ารัฐบาล ทำหน้าที่สร้างความเป็นเอกภาพของชาติ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรกี (Constitution of Turkey) ด้วยการใช้อำนาจเป็นเครื่องมือในการออกกฎหมายและมีการจัดความเป็นระเบียบ

ภายในรัฐ รัฐธรรมนูญได้ระบุถึงหน้าที่ที่รับผิดชอบของประธานาธิบดีอย่างชัดเจน มาจนถึง ค.ศ. 2017 สาธารณรัฐตุรกีมีประธานาธิบดีมาแล้ว 12 คน โดยแต่ละคนมีวาระการดำรงตำแหน่งคนละ 5 ปี ประธานาธิบดีคนปัจจุบัน คือ เรเจป ไตยิป แอร์โดอัน (Recep Tayyip Erdogan) ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 28 สิงหาคม ค.ศ. 2014

3. แรงต้านการสร้างรัฐชาติแบบใหม่ของมุสตาฟา เคมาลอตาเติร์กและความยั่งยืนสาธารณรัฐตุรกี

การสร้างรัฐชาติแนวใหม่ของ มุสตาฟา เคมาล อตาเติร์กได้รับการต่อต้านจากฝ่ายมุสลิมสายอนุรักษ์อย่างมากบรรดามุสลิมสายอนุรักษ์ ได้วิพากษ์วิจารณ์ว่า แม้ มุสตาฟา เคมาลจะประกาศว่าจะนำประเทศให้ทันสมัย เดินตามประเทศตะวันตกด้วยการปกครองแบบประชาธิปไตยแต่ในข้อเท็จจริงเขาเป็นเผด็จการ พรรคของเขาไม่มีคู่แข่งเป็นรัฐบาลตลอดกาล รัฐบาลและรัฐสภาตกอยู่ภายใต้การควบคุมของเขาโดยสิ้นเชิง ประชาชนไม่ได้มีสิทธิเสรีภาพอย่างแท้จริง”(Toynbee, 1987) ซึ่งอาโนลด์ ทอยน์บี นักประวัติศาสตร์การเมืองกล่าวถึงการปฏิวัติของเคมาลว่า “เป็นความพยายามที่จะปลดปล่อยชาติตุรกีให้ยืนอยู่บนขาของตนเองโดยใช้การปกครองแบบอำนาจเผด็จการการเบ็ดเสร็จแต่เปลี่ยนจากระบบเก่ามาเป็นระบบใหม่ด้วยเหตุนี้จึงยังมีกลุ่มที่มีอุดมการณ์นิยมระบบสุลต่านและโลกมุสลิมแบบอาหรับอยู่เป็นไปตามแนวคิดที่ไม่เชื่อว่าในสังคมหนึ่งจะถูกครอบงำด้วยอุดมการณ์ใดๆเพียงอุดมการณ์เดียว เพราะในสังคมย่อมประกอบด้วยกลุ่มทางสังคมและชนชั้นที่หลากหลาย ซึ่งต่างก็พยายามจะผลักดันหรือป้องกันอุดมการณ์ต่างๆของตนเอง(Abercrombie, 1980)นิโคลัส เอเบอร์ครอมบีอธิบายว่าตัวตน (self) เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด นักวิชาการในกลุ่มของเอเบอร์ครอมบียังเชื่อว่าในสังคมสมัยใหม่นั้นจะต้องเข้าใจถึงความสลับซับซ้อนของอุดมการณ์สายต่างๆ ที่แข่งขันกัน ในสังคมนั้น ทั้งในระดับที่เห็นได้ชัดและระดับที่ซ่อนเร้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกลุ่มชนชั้นกลางที่มีความหลากหลายและความแตกต่างทางอุดมการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม ยิ่งโลกเข้าสู่ยุคสมัยใหม่นานเท่าไร ยิ่งเป็นการยากที่จะระบุได้ถึงลักษณะอันแสดงอัตลักษณ์ทางอุดมการณ์ของชนชั้นกลางในสังคมมากขึ้นเท่านั้น อาทิ กลุ่มชนชั้นกลางบางกลุ่มในบางสายอาชีพที่อาจนิยมการใช้ชีวิตกับการเปิดรับนวัตกรรมใหม่ๆแบบเสรีนิยม ในขณะที่ชนชั้นกลางบางกลุ่มอาจมีทุนทางวัฒนธรรมสูง แต่มีทุนทางเศรษฐกิจต่ำ อาจใช้ชีวิตที่สะท้อนให้เห็นอุดมการณ์อีกรูปแบบหนึ่ง คือ แบบอนุรักษ์นิยมเน้นการเชิดชูวัฒนธรรมและภูมิปัญญาเดิมของชุมชนเดิม เป็นต้น

ผู้เขียนเห็นว่าแนวคิดของเอเบอร์ครอมบีสามารถใช้อธิบายเหตุใดจึงมีแรงต้านการปฏิรูปประเทศของมุสตาฟา เคมาลทำไมจึงยังมีกลุ่มที่ยังคงอุดมการณ์นิยมระบบสุลต่านและมุสลิมแบบอาหรับอยู่ และสิ่งที่น่าสนใจคือเมื่อเวลาผ่านไปสู่โลกยุคใหม่ คนบางกลุ่มยังเชื่อในลัทธิก่อการร้าย โดยเฉพาะเมื่อหมดยุคมุสตาฟาเคมาล แม้ตุรกียังคงเป็นสาธารณรัฐแบบประชาธิปไตย ในอนาคตไม่อาจแน่ใจได้ว่าจะคงรักษาความเป็นชาติอิสลามอิสระที่มีความเป็นชาตินิยม มีอัตลักษณ์ของตนเอง จากระบวนการทำให้เป็นสามัญและการถูกจัดระเบียบ (Foucault, 1973)โดยโลกอิสลามแบบอาหรับและจากบทบาทของชนชั้นกลางแบบอนุรักษ์นิยมได้หรือไม่

อย่างไรก็ตามแรงกดดันของรัฐบาลที่จะให้ยอมรับอุดมคติโลกวิสัยก็ยังมีมาก ตลอดเวลากว่า 80 ปี รัฐบาลตุรกียังคงความเป็นโลกวิสัยอย่างแรงกล้า(Turkish Embassy website, 2018) ความพยายามที่จะนำค่านิยมฝ่ายอนุรักษ์กลับมาต้องพบกับการต่อต้านจากกองทัพ ซึ่งมองว่าตัวเองเป็นผู้ปกป้องแนวคิดโลกวิสัยของมุสตาฟา เคมาล อาทิ ในปี ค.ศ. 1950 อัดนัน เมเนเดอร์ส(Adnan Menderes)ได้รับการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยให้เป็นนายกรัฐมนตรีของตุรกี ด้วยการหาเสียงว่าจะนำการอาชานภาษาอาหรับกลับมาใช้ ถึงแม้ว่าเขาจะประสบความสำเร็จ แต่เขาก็ถูกโค่นล้มด้วยการทำรัฐประหารของกองทัพในปี 1960 และถูกประหารชีวิตหลังการสอบสวนอย่างรีบเร่ง

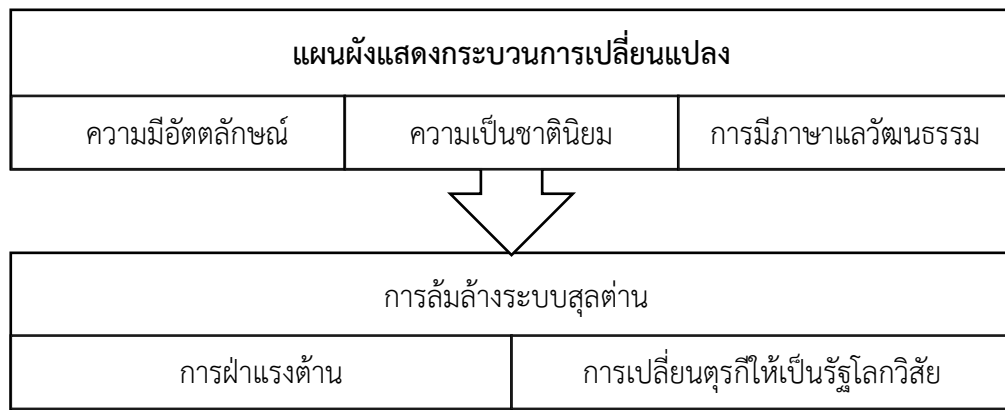
ช่วงปี ค.ศ.1946-1970 กลุ่มอิสลามอนุรักษได้ก่อรูปทั้งเปิดเผยและปิดลับโดยการเข้าไปร่วมเป็นพันธมิตรกับพรรคประชาธิปไตย (Democratic Party) และได้ชัยชนะในการเลือกตั้งนับเป็นหัวเลี้ยวสำคัญที่สะท้อนว่าลัทธิชาตินิยมแบบทหารของ มุสตาฟาเคมาลกำลังล้าสมัยและพลังอิสลามฝ่ายอนุรักษในประเทศตุรกีกำลังเฟื่องขึ้น อย่างไรก็ตามการรัฐประหารในปี ค.ศ.1960 เป็นการฟื้นอำนาจของมุสตาฟา เคมาลขึ้นมาโดยสามารถเข้ามาเป็นรัฐบาลได้ระหว่างปี ค.ศ.1961-1965 แต่หลังจากนั้นพรรคยุติธรรม (Justice Party หรือ Adalet Partisi AP ในภาษาตุรกี) ก็ได้ขึ้นมาเป็นรัฐบาลแทนในปี ค.ศ.1965 ซึ่งทำให้กลุ่มมุสลิมฝ่ายอนุรักษตุรกีได้เคลื่อนไหวทางการเมืองและเติบโต แต่ต่อมาในเดือนมีนาคม ปี ค.ศ.1971 ทหารก่อรัฐประหารอีกครั้ง สมาชิกของพรรคสาธารณรัฐตุรกีหรือซีเอชพีแนวคิดชาตินิยมแบบ มุสตาฟา เคมาลก็ได้ขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรีรัฐบาลแห่งชาติจนถึงปีค.ศ.1972 ระหว่างปี ค.ศ.1973-1980 มีการเลือกตั้งทั่วไปหลายครั้งพรรคฝ่ายอิสลามอนุรักษกับพรรคซีเอชพีก็สลับกันเป็นรัฐบาลและในปี ค.ศ.1980 คณะทหารก็ก่อรัฐประหารอีก ตั้งรัฐบาลทหารระหว่างปี ค.ศ.1980-1983 และเปิดการเลือกตั้งทั่วไปในปี ค.ศ.1983 พรรคมาตุภูมิ (Motherland Party หรือ Anavatan Partisi ANAP ในภาษาตุรกี) ที่ก่อตั้งโดยนายตุรคุด โอซัล (Turgut Ozal) ชนะการเลือกตั้ง ได้เป็นแกนตั้งรัฐบาลระหว่างปี ค.ศ.1983-1991 ทำให้ลัทธิชาตินิยมของมุสตาฟา เคมาลอ่อนตัวลง

อย่างไรก็ตามในการเลือกตั้งครั้งล่าสุด(ค.ศ. 2014) สาเหตุที่นายกรัฐมนตรีเอร์โดอาน (Recep Tayyip Erdogan) ผู้นำพรรคความยุติธรรมและการพัฒนา (AKP) ประสบความสำเร็จชนะได้นั้นเป็นเพราะพรรคเอเคพีได้ปฏิบัติตนจนชาวตุรกีรู้สึกว่าเป็นตัวแทนของตุรกี นั่นคือมีลักษณะเข้าร่วมกับโลกภายนอก เป็นพ่อค้า เป็นแบบรัฐโลกวิสัยขณะเดียวกันก็บูรณาการแบบอนุรักษและเคร่งครัดทางศาสนาเข้ามาด้วย

สรุป

บทความวิชาการนี้ทำการอธิบายและวิเคราะห์การสร้างรัฐชาติแบบใหม่เป็นสาธารณรัฐตุรกีโลกวิสัยของ มุสตาฟา เคมาล อตาเติร์ก ความเป็นวีรบุรุษของเขาถูกใช้เป็นผู้นำในการนำอัตลักษณ์และชาตินิยมตุรกีทำการล้มล้างระบบสุลต่านเคาะลีฟะฮ์ และการปฏิรูปภาษาตุรกีสมัยใหม่แทนที่ภาษาตุรกีออกโตมัน มาสถาปนาระบบการปกครองเสรีนิยมที่เป็นอิสระจากศาสนา ซึ่งเมื่อวิเคราะห์แนวคิดและนโยบายการสร้างรัฐชาติแบบใหม่ของมุสตาฟา เคมาล อตาเติร์ก แล้ว มีทั้งความสอดคล้องและย้อนแย้งกับนักทฤษฎีคนสำคัญ แต่สุดท้ายแนวคิดในการแยกอัตลักษณ์ วัฒนธรรม ภาษา ความเป็นชาตินิยมตุรกี ออกจากความเป็นสาธารณรัฐตุรกีโลกวิสัยก็ยังคงอยู่จนถึงปัจจุบัน แม้จะมีแรงต้านของฝ่ายอนุรักษนิยม อันส่งผลต่อความสำเร็จและความไม่จีรังยั่งยืนในระบบการเมืองและการปกครองของสาธารณรัฐตุรกีในเวลาต่อมา

ความสัมพันธ์ของตุรกียุคใหม่กับศาสนาอิสลามและประวัติศาสตร์ของตุรกีเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อนหลายส่วนในสังคมตุรกีให้การสนับสนุนอุดมการณ์ของมุสตาฟา เคมาล อย่างเข้มแข็ง และเชื่อว่าศาสนาอิสลามไม่ควรจะมีบทบาทในชีวิตของประชาชนไปเสียทุกอย่างโดยเฉพาะทางการเมืองการปกครองในขณะที่อีกหลายส่วนในสังคมตุรกี คาดหวังที่จะกลับไปสู่สังคมและรัฐบาลที่ให้ความสำคัญต่อศาสนาอิสลามและมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับโลกมุสลิมอื่นๆมากขึ้น แม้ว่านายกรัฐมนตรีเอร์โดอาน แห่งพรรคความยุติธรรมและการพัฒนา จะใช้นโยบายเดินสายกลางระหว่างกลุ่มชาตินิยมแบบมุสตาฟา เคมาลและกลุ่มอนุรักษและเคร่งครัดทางศาสนา อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุดก็คือ ความขัดแย้งทางอุดมการณ์ระหว่างสองกลุ่มนี้ยังไม่มีทีท่าว่าจะบรรเทาเบาบางลงสรุปเป็นผลลัพธ์ได้ว่าทุกสังคมประเทศย่อมมีความขัดแย้งด้านอุดมการณ์ที่ไม่ตรงกันอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

จากความแตกต่างในประเด็นชาติพันธุ์ อัตลักษณ์ วัฒนธรรมและภาษา ระหว่างชาวเติร์กมุสลิม ชาวอาหรับมุสลิม ผู้เขียนมีข้อเสนอ คือ การนำอัตลักษณ์ ภาษา วัฒนธรรม และชาตินิยม มาเป็นตัวกลางเชื่อมบูรณาการระหว่าง ฝ่ายโลกวิสัยนิยม กับ ฝ่ายศาสนานิยม จะเป็นทางเลือกที่ดี ในการนำความสงบสุขและการพัฒนาของสาธารณรัฐตุรกี และน่าจะเป็นทางออกที่ดีของระบอบการเมืองการปกครองในรัฐซึ่งใช้ศาสนามามาก่อน

References

- Abercrombie, N., et. al. (1980), *The Dominant Ideology Theses*. London : Allen and Unwin.
- Baroonh na Suantangpuun, *Critique of Thailand Southernmost Conflict*. Weekend Columnist.Bangkok: The Nation. Retrieved from <http://oknation.nationtv.tv/>
- Charoensri Chantaneer.(2001), *Postmodern and Sociology*, Bangkok: Thammasart University.
- Chotudompanthu Suradej.(2016), *Debate about Values*. Bangkok : Vipasa.
- Dejpawuthikul, Thanapas. (2002) UK Devil'Burmese Spirit Colonism,Nationalism and Politic of Language Burmar Educational Policyduring 1920-1980. *Journal of History*. 41st yr. pp.86-108,
- Kammekom: About Language Cultureand Power*.(2017). *Art and Cultural*, Special article. Bangkok: Matichon,
- Foucault, M. (1973), *The birth of the clinic :An Archaeoiogy of Medical Perception*, London.
- Foucault, M. (1977), *Discipline and punish:The birth of the prison*. London : Tavistock.
- Foucault, M. (1984),*The history of sexuality : An introduction*. Harmondsworth : Penguin,.
- Freud, S..*The EGO and the ID*.Pelican Freud Library (11).Harmondsworth : Penguin, 1984.
- Hiro, Dilip. (2011), *Inside Central Asia:Apolitical and Cultural History of Uzbekistan, Turkmenistan, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Tajikistan,Turkey, andIran*. New York : Overlook Duckworth,.
- Hans Kohn. (1994), *The Idea of Nationalism : A Study in its Origins and Background*. P. 10
- Greenfeld, (1992). *Nationalism:Five Roads to Modernity*. P. 18,
- Quoted in Lloyd Kramer. (1997) "*Historical Narratives and the Meaning of Nationalism*", *Journal of the History of Ideas*. 58(3): pp. 527-529,
- Kinross, Patrick, (2003), *Ataturk :The Rebirth of a Nation*. London: Phoenix Press.

- Kinross, Patrick. (1979), *The Ottoman Centuries :The Rise and Fall of the Turkish Empire*. New York: Morrow,
- Lengyel, Emil. (1962), *They Called Him Ataturk*. New York: The John Day,
- Mango, Andrew, (2002), *Ataturk :The Biography of the Founder of Modern Turkey*. New York : Woodstock,.
- Mango, Andrew, (2004), *The Turks Today*. New York: The Overlook Press,.
- Marureem Imron. et. al. (2007) *.Islamic Philosophy, Complete Version*. Bangkok : Islamic Academy Printing. pp.481-483,.
- Thai Ministry of Foreign Affairs, (2013), "Republic of Turkey", mfa.go.th, European Department, european013@mfa.go.th,
- Mohammad Sheikh, Ibrahim Noah. (2017), Institute of Peace Studies, Songkhanakarin University, And Chokchai Wongtanee Translator and editor *.Islam and Peace*. Songkha : IQ Media,.
- Ochsenwald, W, and Fisher.S. (2003), *The Middle East: A History*. New York : McGraw-Hill,.
- Padungchevit, Juthapat. (2008) *Culture, Communication and Identity*. Bangkok : Active Print,
- Satha-Anand Chaiwat, (2017), *Nonviolence and Islamic Imperatives*. SWEDEN : Irene Publishing. pp. 107-108,.
- Saussure, F. (1969), *Course in general linguistics*. New York : McGraw-Hill,.
- Tantivitthayapitak, Wanchai, (2015) , *Lesson from Mustafa Kemal Ataturk, Revolutionist*. Retrieved from <http://www.sarakadee.com/>.
- Toynbee, Arnold. (1987), *A Study of History* .London : Oxford University Press,.
- Yomyai, Yoasaroh, (2015) , "Ataturk: Who Chang Republic of TurkeySecularState"
<http://lostislamichistory.com/how-ataturk-made-turkey-secular,>

